

Fiskeslam i biogass og hygieniseringskrav

Ann-Cecilie Hansen og Victoria Røyseth
Mattilsynet, HK, avd. Regelverk og kontroll, sek. Planter og innsatsvarer

Gjødselvareforskriften og fiskeslam

- ➔ Gjødselvareforskriften og gjødselbrukforskriften erstattet forskrift om organisk gjødsel fra 1. februar 2025.
- ➔ Fiskeslam fra ferskvannsoppdrett er tillatt som råvare i gjødselvarer.
- ➔ Fiskeslam fra saltvannsoppdrett kan brukes når det er søkt og Mattilsynet har gitt tillatelse. Eventuelt at det er søkt før 1. februar 2026 og søknaden er under behandling.
- ➔ Gjødselvareforskriften krever at råvarer med smitterisiko skal gjennomgå en smittereduserende behandling.

Hygieniseringskrav

- Ingen konkrete krav for hvordan smittereduserende behandling skal gjøres.
- Virksomheter kan selv velge metode, men må dokumentere at hygieniseringsmetoden er effektiv for å fjerne smittefare.
- Vurdering og dokumentasjon skal være i samsvar med kravene for validering.
- Veterinærinstituttet har gjort en vurdering av hygieniseringsmetoder i biogassanlegg og konkluderte med at en varmebehandling ved 75C° sammenhengende i 60 min som forbehandling vil være tilstrekkelig. IPN-viruset er spesielt kjent for å være hardført når det gjelder temperatur, pH-endringer og uttørking

Hygieniseringskrav

- ➔ Regelverket har generelle krav for å sikre at produktene ikke sprer sykdomssmitte og frø. Gjødselevarene skal oppfylle følgende krav:
- ➔ Fravær av salmonella
- ➔ Umiddelbart etter hygienisering skal det være et lavere innhold av *E. coli* enn 1000 koloniformende enheter per gram våtvekt
- ➔ Det skal være mindre enn to spiredyktige frø eller andre plantedeler som kan gi opphav til nye planter per liter ferdig vare.

*) Disse mindre relevante for rent fiskeslam da det er fritt for slik smitte.

Krav ved blanding med husdyrgjødsel

- ➔ Dersom biogassanlegg som tar inn fiskeslam, også tar imot uhygienisert husdyrgjødsel som ikke gjennomgår en smittereduserende behandling i anlegget, vil blandingen føre til at bioresten defineres som uhygienisert, selv om fiskeslammet er hygienisert.
- ➔ Det er ikke tillatt å flytte en slik biorest over fylkesgrensen hvis en ikke har fått tillatelse.

Validering av smittereduserende behandling

- ➔ Det må gjennomføres et valideringsforsøk for å dokumentere hygieniseringsmetoden. Overgangsregel frem til 1. juli 2027 for metoder som oppfylte gamle forskriftskrav.
- ➔ Kan gjennomføres på egne anlegg, men hvis flere biogassanlegg bruker samme metode for hygienisering, kan de gå sammen om felles dokumentasjon.
- ➔ Mattilsynet skal ikke godkjenne valideringen, men dokumentasjon på valideringen skal være tilgjengelig for Mattilsynet ved tilsyn.
- ➔ Brukes metoden 75C° sammenhengende i 60 min er det ikke behov for validering.

Validering av smittereduserende behandling

En validering inneholder flere steg:

1. Identifisere én eller flere egnede indikatororganismer for podeforsøk.
2. Identifisere kritiske prosessparametrer i hygieniseringstrinn og kritiske grenser for disse parameterne, som man senere vil sikre og dokumentere at blir overholdt i daglig drift av anlegget.
3. Gjennomføre podeforsøk med de valgte indikatororganismene.

Mer informasjon finner du på nettsidene: [Gjennomføring av valideringen | Mattilsynet](#) og https://www.mattilsynet.no/planter-og-dyrking/gjodsel-jord-og-dyrkingsmedier/veileder-til-gjodselvareforskriften#kap_7_behandlingskrav

Kommende endring?

- Etter noen runder har EU-kommisjonen landet på at fiskeslam er omfattet av animaliebiproduktregelverket
- Dette er foreløpig ikke formalisert, men kan bety at i framtiden blir hygienekrav flyttet fra gjødselvareforskriften til animaliebiproduktforskriften.
- Det er forventet at EU vil bestille en EFSA-vurdering av overlevelse av smittestoffer i fiskeslam. Å få mer kunnskap om tilstedeværelse, overlevelse og mulige indikatororganismer er også svært viktig i denne sammenhengen. Uten solid dokumentasjon -strengere hygieniseringskrav. Metoder som ikke er beskrevet i regelverket, f.eks tørking, vil kreve regelverksendring.

Oppsummering

Vi trenger at sjømatnæringen tar eierskap til datamangelen, og bidrar sammen med forskning og gjødselvareprodusenter for å tette kunnskapshull

Dette trenger vi for å få

- fiskeslam fra brakk- og saltvann på positivlisten (nasjonalt)
- EFSA-vurdering med positiv konklusjon (for EU-regelverk)

Spørsmål?

Primært kontaktpunkt i Mattilsynet:

 Sentralbord: 22 40 00 00

 E-post: postmottak@mattilsynet.no